

***ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА СЛУЖБА
КОСОВСКА МИТРОВИЦА***

**38220 КОСОВСКА МИТРОВИЦА
УЛ.ЦАРА ДУШАНА БР.10
Тел. 028/497-031, Тел/факс 028/497-044
E-mail: pskm@open.telekom.rs
Сајт: psss.rs**

ПОЉОПРИВРЕДНИ БИЛТЕН

Број VIII бесплатан примерак
АВГУСТ 2016. Косовска Митровица

Садржај:

РАТАРСТВО-ПОВРТАРСТВО

- Сетва луцерке у летње-јесењем периоду

ВОЋАРСТВО – ВИНОГРАДАРСТВО

- Актуелни радови у воћарству

ЗАШТИТА БИЉА

- Кукурузни пламенац – *Ostrinia nubilalis*

- ЦЕНЕ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА ПРЕУЗЕТИХ ИЗ СТИПС - а

Поштовани пољопривредни произвођачи посетите интернет страницу www.agoponuda.com , а уколико Ви желите да понудите свој производ на продају обратите се нама.

АГРОПОНУДА – БЕРЗА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА СРБИЈЕ

СЕТВА ЛУЦЕРКЕ У ЛЕТЊЕ-ЈЕСЕЊЕМ ПЕРИОДУ

Луцерка је вишегодишња биљна врста која се искоришћава 5-7 година о чему треба водити рачуна при смени усева у плодореду. Монокултура јој не одговара, и на исто место је треба сејати после 3-4 године али је свакако добро да овај размак буде што већи јер ће бити мањи проблем са замором земљишта, болестима и штеточинама. Сматра се да поновна сетва луцерке на исто место може бити после онолико година колико је предходно на том месту коришћена. Као предусеви погодују јој : кукуруз, кромпир, купусњаче, једногодишње легуминозе и стрна жита. У летње јесењем року сетве предусеви су најчешће житарице које су нешто лошији предусеви од окопавина. Луцерку не треба сејати ако су за предусев примењени хербициди на бази прометрина јер он неповољно делује на развој биљке.

За успешну производњу луцерке земљиште треба да буде дубоко, растресито, плодно и са повољним водно-ваздушним режимом, што јој омогућава боље снабдевање водом и хранивима за максималну продуктивност и дуготрајност. Захтева средње тешка земљишта неутралне реакције типа чернозем, ливадска црница, гајњаче, алувијуми. Луцерка је једна од најосетљивијих биљних врста на киселост земљишта. Сматра се да су за гајење луцерке подесна земљишта са реакцијом РН 6,6-7,5. Луцерка се може успешно гаити и на слабо киселим земљиштима типа псеудоглеј ако се предходно обави мелиорација овог земљишта регулисањем влажности и калцификацијом као и уношењом органских и минералних ђубрива и интезивном обрадом. Ширење гајења луцерке на лошијим земљиштима постиже се ђубрењем калцијумом и селекцијом толерантних сорти. Одмах након жетве стрнина треба обавити плитко орање или тањирање на дубини од 10-12 см. Ова мера има за циљ подстицање ницања корова, спречавања губитка воде и повећање биолошке активности микроорганизама. Након две недеље треба обавити основну обраду (орати на 35-40 см) и одмах после извршити површинску припрему земљишта како би било довољно времена да се земљиште слегне. Предсетвена припрема земљишта је важна агротехничка мера за обављање квалитетне сетве. Овом мером доводи се сетвени слој у стање ситне мрвичасте структуре. Површински слој мора бити слегнут јер само на поравнатом структурном и слегнутом земљишту се може обавити квалитетна сетва са распоредом семена на потребну дубину (1-2 см). Припрема површине за сетву је знатно тежа у касно лето те су након орања потребни енегични захвати као што су вишеструко тањирање, површинско уситњавање са слегањем тла. Ако се луцерка сеје у неслегнуто земљиште семе пролази у дубље слојеве из којих не може да никне.

Да би се младе биљке луцерке добро развиле потребно је да имају довољно хранива на располагању. Ђубрење луцерке у летње-јесењем периоду је исто као и у пролећниј сетви. Поред калцијума најважнија хранива за заснивање луцерке су фосфор и калијум. Калцијума углавном има у нашим земљиштима а калцификацијом киселих земљишта обезбеђују се биљке овим хранивом и на лошијим земљиштима. Препоручује се да у заснивању луцеришта буде 100-150 кг/ха фосфора и 60-120 кг/ха калијума чисто елемента. Примена азотних ђубрива није тако значајна али се препоручује од 30-50 кг/ха. Ова количина азота је потребна да убрза развој клијања луцерке док не почне активност бактерија азотофиксатора. Уз заснивање луцерке препоручује се примена НПК минералних ђубрива формулавије 10:30:20 у количини 500-600 кг/ха са основном обрадом а 200 кг/ха са предсетвеном припремом. Примена органског ђубрива такође повољно утиче на боље заснивање луцеришта посебно на сиромашним и слабо киселим земљиштима. Стајњак поправља физичко-хемиска и микробиолошка својства земљишта а ефекат се испољава током свих година искоришћавања луцерке. Пожељно је

да се стајњак унесе под предходни усев а не препоручује се примена стајњака пре сетве луцерке. Препоручује се да се унесе основном обрадом 30-80 т/ха добро згорелог стајског ђубрива уз обавезну заштиту од корова. Применом стајњака земљиште се може заразити вилином косицом што је могућно уколико је стока јела заражено сено.

Сетвом у летње-јесењем периоду биљке би требало да до почетка зиме да добро ојачају укорене се и образују довољно резервних хранивих материја да издрже ниске температуре. У јесењем периоду слаб је развој корова нарочито широколисних. До зиме луцерка развија дубок коренов систем (до 1м) па је наредног пролећа добро укореењена, брзо расте и даје редовне приносе крме већ у првој години искоришћавања. Успешност летњег рока сетве условљена је обезбеђеношћу земљишном влагом за клијање и ницање. Сетва се мора ускладити са временским условима или применити наводњавање. Уколико не буде падавина у оптималном времену за летњу сетву 25 август до 10 септембар а нема могућности за примену наводњавања сетва луцерке носи велики ризик. Негативне појаве при летњој сетви су немогућност благовремене обраде, неповољна предсетвена припрема, лоша слегнутост земљишта, као и могућност измрзавања младог усева при појави јаких и дужих голомразица уколико се касни са сетвом у ишчекивању повиљних услова за сетву што може допринети неуспеху заснивања луцерке у овом року сетве.

Семе за сетву мора бити чисто без семена корова и вилине косице, високе клијавости и са мало тврдих зрна. Семе луцерке је ситно клица нежна и осетљива и ако је сетва плитка земљиште око клице се може исушити пре него што биљка никне. У случају дубоке сетве семе нема довољно енергије да изнесе дикотиледоне и никне. То је разлог због чега је равно и фино припремљено земљиште од изузетног значаја за сетву. Треба сејати на дубини од 0,5-3см. у зависности од типа земљишта. На средње тешким земљиштима луцерку треба сејати на 1-2см., а на тешким 0,5-1см. док на лаким земљиштима на 2-3см. дубине. Уколико је земљиште добро припремљено а сеје се сејалицом довољно је 15кгр семена на 1ха. Ручна сетва се обавља уз употребу 30кгр/ха. семена.

Заштита усева се спроводи следећим мерама: правилан плодоред, избор одговарајуће сорте, оптималан склоп биљака, правремена сетва, правилно ђубрење. За борбу против глодара користе се уређаји који шире звук земљишту или се поостављају стубови висине 4-5м да би на њих могле даслете птице грабљивице које су природни непријатељи глодара.

У првој години луцерка даје само 1-2 откоса док у следећим годинама може бити 4-5 откоса. У еко пољопривреди препоручује се чешће кошење, бољи квалитет семена. За само један откос треба оставити да се луцерка осемени. Последње кошење треба обавити 20 дана пре мрза. Косидба луцерке се обавља на висни 4-5см. Последњи откос треба обавити на већој висини 6-8см. Принос сена по хектару код луцерке се креће од 11000-16000кгр/ха. Осим сена луцерка у земљишту оставља годишње до 300кгр/ха азота. Уз производњу сена луцерка се користи за : силажу, исхрану стоке на зелено, сточно брашно, брикете и друге производе. Стока може да се напаса на луцериштима али мора да се пази да нису влажна да неби дошло до надимања стоке.

Саветодавац ратарства-повртарства **Зоран Милосављевић**

Актуелни радови у воћарству

Летња садња јагоде

Јагода се може садити током целе године, а од времена садње у знатној мери ће зависити родност и квалитет плодова. Летња садња јагоде се може обавити током свих летњих месеци, али је најбоље радити од прве декаде јула до средине августа месеца. Јагода посађена средином јула наредне године може дати веома значајан принос. Постоји правило да живићи који се раније посаде дају веће приносе од касније посађених. За летњу садњу подразумева се коришћење фриго живића, који су чувани у хладњачи, као и постојање услова за наводњавање. Садња у првој половини августа може се извести и квалитетним живићима из текуће године. Поред тога, неопходна је и правилна припрема земљишта, на време пре садње. Садњу није препоручљиво радити у времену 3-5 година на земљиштима на којима је гајен кромпир, парадајз или кукуруз, јер могу остати остаци *verticilijuma*, као и на површини где је она већ била. Штеточинама могу бити заражене и ледине, те и њих треба при одабиру парцеле избегавати. Јагодама одговарају плодна, растресита земљишта, која треба додавањем ђубрива поправити, придржавајући се препоруке након агрохемијске анализе.

Дан уочи садње потребно је са око 30 l / m² воде извршити наводњавање земљишта, јер оно треба да има 80 % влажности од пољског водног капацитета. Садњу вршити на припремљеном, умерено влажном земљишту, по тихом, облачном времену, на дубини на којој је живић био у матичљаку, стим да централни пупољак буде изнад површине земље. На крају садње треба обавити заливање са 0,5-1 l воде по живићу. Пре садње живиће освежити потапањем у води или кашасти раствор (вода, свежа говеђа балега и ситна земља, у размери 1:1:1).

Предности правилне летње садње су коришћење земљишта са ког је већ убран неки претходни одговарајућ усев.

Код гајења на фолији корен треба скраћивати у самој садњи (левом руком живић задржавати на прописној дубини садње, а рачвастом садиљком корен гурати у дубину, па наглим трзајем садиљком ка дубини одсецати вишак корена), затим рукама вршити сабијање земљишта око живића, па залити водом.

Берба шљиве

Берба представља завршни део производње, па је треба правилно и благовремено одрадити, чиме би и реализација била постигнута.

Одређивање времена и начина бербе шљиве је важно јер директно утиче на квалитет плодова, транспорт и складиштење, а условљена је наменом и степеном зрелости плодова. Оптимални рок за сваку сорту треба бити одговарајућ, зато што код превремене бербе плодови не достижу квалитет, величину, боју, док код закаснеле бербе долази до слабије складишне способности, јаче транспирације, појаве болести, механичких оштећења и др. Како до тих пропуста неби дошло, препоручује се брање у оптималном року, а он је средњи датум око кога треба организовати бербу, односно то је моменат када се почиње са бербом, која треба што ефикасније бити завршена.

Физиолошка зрелост плодова - достиже се крупноћа, боја, почиње одвајање петелјке од родне гранчице, престаје пристизање хранљивих материја у плодове и др.

Технолошка зрелост плодова – плодови намењени преради, са што више шећера, миришљави, сочни и др.

Шљиву планирану за употребу у свежем стању треба брати директно у амбалажу, без оштећења и пресипања, најбоље руком, док шљиву за прераду треба брати

трешењем. У току бербе плодове треба одвајати по квалитету, при чему друга квалитетна категорија иде у прераду. Водити рачуна о хигијени руку и чистоћи амбалаже. Убрани плодови се пре транспорта преносе до привременог смештаја, нпр. хлада ораха, али да се гајбице морају прекрити у случају кише. Даљи транспорт, до хладњаче обављати правилним слагањем гајбица на тракторе, камионе и др. превозна средста.

Не препоручује се најпримитивнији метод бербе шљиве млаћењем моткама, остављање необраних плодова, као ни берба по кишовитом времену.

Након бербе очистити засад.

Берба двородне - сталнорађајуће малине

Предност је дужи временски период понуде свежих плодова, од јула до првих мразева, уз највећи учинак током августа месеца. Време бербе се одређује на основу зрелости, особина и намене. Показатељ да је плод сазрео је његово лако одвајање од цветне ложе. Плодови се беру пажљиво, без цветне ложе петелјке, лаганим спуштањем у амбалажу, са прекидима током најтоплијих подневних часова. Малине које се износе на тржиште требају бити са особинама одговарајућих наспрам квалитетне категорије (екстра, прва и друга). Приликом бербе користи се амбалажа прикладна за манипулисање, а њена врста зависи од финалне употребе обраног воћа.

Водити рачуна о хигијени, унутрашњем и спољашњем транспорту, привременом смештају, адекватним возилима и др. како би ефикасност бербе била постигнута.

Берба купине

Време сазревања и бербе плодова, траје 30 до 40 дана. Због начина сазревања изводи се у више наврата. Одређивање праве зрелости купине је веома важно, зато што утиче на промену боје купине приликом замрзавања. Оптимална зрелост плодова се одређује на основу црне боје, чврстоће, укуса, односно када плод не даје отпор приликом одвајања од петелјке. Уколико се плодови беру пре пуне зрелости киселог су укуса, слабије су обојени, док презрели плодови брже пропадају и губе сортне особине. Уколико су сорте са чвршћим плодовима треба их брати у пуној, док са меканијим плодовима нешто мало пре пуне зрелости.

Берба ароније

Аронија се бере када плодови постану сочни, сјајни, скоро црне боје, тј сазревање је од половине августа до почетка септембра. Плодови имају чврсту покожицу и отпорни су на оштећења при манипулацији. Врло су постојани, те берба може потрајати и до месец дана. Зависно од намене могу се брати у гајбе од 5 или 25 кг, или у пвц амбалажу. Убрани плодови ароније могу се чувати и до 2 месеца на т од 10°C и релативној влажности 80 – 85 %, тј. 3 – 4 месеца на температури 2 – 3 °С. Чување на хладном има позитиван утицај на трансформацију танина и киселина у плоду. Побољшава се однос шећера и киселина, чиме плодови губе опори укус и постају слађи.

Кукурузни пламенац – *Ostrinia nubilalis*

Кукурузни пламенац је полифагна штеточина чије се гусенице хране стабљикама и плодовима великог броја биљака. Код нас поред кукуруза напада још и друге ратарске и повртарске културе, претежно паприку.

Лептири су жућкасте до светло-смеђе боје, са две кривудавае линије попреко предњих крила. Женке су светлије од мужјака. Дужина тела је 13-15 mm а у распону крила имају 27-32 mm.

Гусенице су жућкасте до ружичасте боје са ситним тамним пегамма по телу и тамном пругом дуж леђа. Одрасла гусеница је дуга до 25 mm.

Интезитет напада кукурузног пламенца зависи у првом реду од висине влажности и температуре. Ниска релативна влажност у доба полагања јаја може да изазове велико смањење пиљња ларви. Такође је веома осетљива гусеница у време убушивања у стабљику на влажност, температуру и старост биљке. Суша у овом периоду изазива велику смртност гусеница.

Кукурузни пламенац има више генерација годишње, којих може бити 1-5 у зависности од услова спољашне средине.

Пламенац презимљава у стадијуму одрасле гусенице у стабљници биљке хранитељке. У добро затвореним ходницима она може да поднесе врло ниске температуре током зиме. Уколико је пролеће лутке се из гусеница преображавају у лутку у јуну месецу. Пред претварање у лутку гусеница гризе стабљику тако да остави само танак епидермис за излазак лептира.

Лептири лете у сумрак и ноћу. Дању су сакривени у усеву. Женка полаже ситна беличаста јаја најчешће при основама листова у групама од 5-50 комада величине 1 mm (код паприке на наличју листа).

Ембрионални развој траје око недељу дана, а пред излегање јасно се уочава главена капсула ларве у облику црне тачке.

Гусеница у стабљници кукуруза буши ходник услед чега се на улазном отвору стално избацује измет. Она се може развијати и у основи метлице, што доводи до ломљења метлице и повећања штете. Гусеница се храни и зрневљем где такође чини штету, у првом реду услед деформације и заостајања нормалног развоја клипа.

Код већег напада, када се у стабљници кукуруза налази по десетак гусеница, које изгризају читав сплет вертикалних ходника, долази до наглог слабења биљке, принос се смањује, а постоји опасност ломљења стабљике нарочито под ударом ветра.

Код паприке највеће штете причињава гусеница које продире у стабло и плод паприке. Штете настају услед ломљења стабљике и оштећења самих плодова на којима се касније развија бактерија *Erwinia carotovora* – проуроковач влажне трулежи.

Код сузбијања кукурузног пламенца најважнији је плодоред. Пошто гусеница презимљава у стабљници, потребно је спречити да се из ње појави лептир у пролеће. У првом реду треба што ниже сећи стабљику кукуруза за време бербе, да би се са поља уклонио највећи проценат гусеница, а сваки део стабљике до маја месеца наредне године када се појављују лептири искористити.

Ради успешног хемијског сузбијања потребно је да се трајање масовног лета лептира утврди сваке године и тако одредити време третирања. Најбољи резултати се постижу третирањем усева пред почетак пиљења ларви овицидно-ларвицидним инсектицидима: Coragen 20 SC (a.m.hlorantaniliprol) 0,1-0,15 l/ha или Ampligo 150 SC (a.m.hlorantaniliprol + lambda cihalotrin) 0,25l/ha.

Саветодавац заштите биља **Синиша Недељковић**

*ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ВОЋА И ПОВРЋА – ЗЕЛЕНЕ ПИЈАЦЕ ЗА ПЕРИОД
ОД 25.07-01.08.2016.ГОДИНЕ
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА*

Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Банана	160	150	140
Јабука (остала)	80	130	90
Крушка	120	120	150
Шљива	50	50	40
Нектарина	100	80	80
Бресква	100	75	60
Кајсија	150	150	-
Трешња	300	-	-
Малина	400	300	300
Лимун	350	350	320
Поморанџа	200	140	150
Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Краставац-салатни	80	70	80
Кромпир	70	50	35
Паприка-шиља	80	70	90
Лук црни	60	40	40
Парадајз	100	70	80
Тиквице	60	50	40
Шаргарепа	80	60	50

*ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ВОЋА И ПОВРЋА – КВАНТАШКЕ ПИЈАЦЕ ЗА ПЕРИОД
ОД 25.07-01.08.2016.ГОДИНЕ
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА*

Јединица мере (кг/дин)	Београд	Краљево	Ниш
Банана	130	125	130
Јабука (остала)	45	90	-
Крушка	65	80	-
Шљива	30	30	30
Нектарина	60	60	-
Бресква	55	55	40
Кајсија	140	120	120
Трешња	-	-	-
Малина	280	-	270
Лимун	280	280	290
Поморанџа	100	90	110
Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Краставац-салатни	65	40	70
Кромпир	30	30	30

Паприка-шиља	50	-	70
Лук црни	20	25	-
Парадајз	60	60	60
Тиквице	30	30	30
Шаргарепа	40	35	40

*ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИВЕ СТОКЕ НА ПИЈАЦАМА ЗА ПЕРИОД
ОД 25.07-01.08.2016.ГОДИНЕ*
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Јединица мере (дин/кг)	Тежина/узраст	Раса	Београд	Краљево	Ниш
Двиске	све тежине	све расе	200	-	-
Јагњад	све тежине	све расе	290	-	280
Јарад	све тежине	све расе	-	-	-
Јунад	350-480кг	СМ	-	-	-
Јунад	>480	све расе	255	-	220
Козе	све тежине	све расе	-	-	-
Крава за клање	све тежине	СМ	-	-	-
Крмаче за клање	>130кг	све расе	-	-	-
Овца	све тежине	све расе	160	-	-
Прасад	16-25кг	све расе	200	-	160
Телад	80-160	СМ	-	-	-
Товљеници	80-120	све расе	180	-	150
Товљеници	>120кг	све расе	-	-	140
Шиљежад	све тежине	све расе	200	-	-

*ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИТАРИЦА ЗА ПЕРИОД
ОД 25.07-01.08.2016.ГОДИНЕ*
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Јединица мере (дин/кг)	Београд	Краљево	Ниш
Кукуруз	24	26	26
Пшеница	20	22	20
Сточни јечам	20	23	20
Сточно брашно	23	-	-

WWW.stips.minpolj.gov.rs